C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-1352/2023 Judecătoria Soroca sediul Central

Judecător: Ghenadie Tocaiuc

D E C I Z I E
În numele Legii

05 decembrie 2023 **mun. Bălți**

Colegiul penal al Curții de apel Bălți

În componența:

Președintele de complet: Ion Talpa

Judecătorii: Oxana Mironov și Svetlana Șleahtițki

judecând ordine de recurs, recursul directorului adjunct, comisar de justiție din cadrul P-6 Soroca, Dumitru Porcescu declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 26 octombrie 2023 privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Popa Viorel împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

după expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 03.10.2023, în cadrul Judecătoriei Soroca sediul Central a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Popa Viorel împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

În motivarea plîngerii condamnatul indică că, s-a deținut în Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiții de detenție precare. A indicat că, se deține în continuare în celule supraaglomerate și nu sunt respectate patru metri pătrați pentru un condamnat, respectiv condițiile din cadrul celulei, iar per ansamblu condițiile din cadrul P-6 nu pot fi acceptate prevederilor art. 3CEDO.

Solicită reducerea termenului de pedeapsă odată cu constatarea încălcării drepturilor garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Soroca sediul Central din 261.10.2023, s-a admis plîngerea condamnatului Popa Viorel împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, Popa Viorel a fost deţinut în perioada 26.12.2022-24.10.2023 în Penitenciarul nr. 6 Soroca, 302 (trei sute două) zile, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de pr.penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Popa Viorel cu 60 (șasezeci) zile, pentru perioada de 300 (trei sute) zile, în care s-a aflat în detenţie, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie.

În privința perioadei rămase de 2 (două) zile, calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de pr. penală, care nu pot fi reduse, instanţa de judecată a considerat necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Termenul pedepsei definitive de 3 (trei) ani închisoare, stabilit lui Popa Viorel prin sentința Judecătoriei Drochia sediul Rîșcani din 26.08.2021, s-a redus cu 60 (șasezeci) zile.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr. 6 Soroca, potrivit art. 473^4 alin. (3) Cod de pr.penală, să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul adjunct, comisar de justiție al Penitenciarului nr.6 Soroca, Dumitru Porcescu, solicitând casarea ei în partea reducerii pedepsei condamnatului, din considerent că deținutul nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant.

Tot odată, recurentul susține că, instanța de fond la soluționarea cauzei nu a luat în considerație ordinal MJ nr.150 din 10.06.2022 privind stabilirea tipurilor de penitenciare, sectoarelor de detenţie create în cadrul acestora şi a capacităţii de deţinere pentru fiecare instituţie -Capacitatea totală a Penitenciarului nr.6-Soroca constituie 753 locuri, cu respectarea normei de spaţiu minim de 4 m2 pentru un deţinut (la moment fiind 600 condamnaţi).

De rând cu aceasta, susține recurentul că, Popa Viorel pe parcursul deținerii sale în P-6 Soroca nu a înaintat nici o plângere către administrația penitenciarului în care s-a deținut cu referire la neconformitatea condițiilor de detenție, inclusiv nu

a înaintat astfel de cereri nici în instanțele naționale (în ordinea civilă) nici internaționale pentru constatarea condițiilor precare în care considera că se deține.

La data de 16 noiembrie 2023, prin încheierea Curții de Apel Bălți, prin prisma art. 447 alin. (1) Cod de pr.penală, s-a comunicat participanților la proces că, recursul se judecă fără prezenţa părţilor la proces, tot odată în vederea examinării cauzei sub toate aspectele procedurale, prin esența art. 447 alin. (2) Cod de pr.penală, sa comunicat subiecților vizați în speță posibilitatea de a depune referință asupra recursului formulat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 26 octombrie 2023, respectiv până la data examinării cauzei careva referință în sensul dat nu a parvenit, astfel instanța de recurs a considerat posibil examinarea cauzei în baza materialelor prezente la dosar.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursului declarat, Colegiul penal consideră justificat de a-l admite, a casa încheierea Judecătoriei Soroca sediul Central din 26 octombrie 2023, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceiaşi instanţă de judecată în alt complet de judecată, din următoarele considerente:

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct.17[1]) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța admite recursul, casează hotărârea și dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs.

În motivare soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile

inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Astfel, Colegiul atestă că în accepțiunea prevederilor art. 473^2 alin. (5) Cod pr. penală, plângerea condamnatului Popa Viorel din 03.10.2023 a fost depusă în termen.

Numai că, la soluționarea cauzei deși judecătorul de instrucție a trecut în revistă prevederile art. 473^2 alin. (2) Cod de pr.penală, care prevede că, plângerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină ***datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plângere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plângerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea.***

Analizând plângerea formulată de către condamnatul Popa Viorel în vederea constatării condițiilor inumane de detenție în cadrul P-6 Soroca, Colegiul constată

că conținutul ei este unul *facil* nefiind valorificate cele menționate de legiuitorul RM la prevederile art. 473^2 alin. (2) Cod de pr.penală, adică ce ar trebuie să conțină plângerea referitoare la condiţiile de detenţie, în pofida faptului că prin prisma art. 473^3 alin. (2) Cod de pr.penală, sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare.

De rând cu acesta, judecătorul de instrucție la o nouă rejudecare a cauzei urmează a lua în considerație circumstanțele menționate supra, inclusiv prin coraportare la prevederile art. 473^2 alin. (2^1) și (2^2) Cod de pr.penală, care presupune faptul că, în cazul în care plângerea depusă nu corespunde cerinţelor prevăzute la alin.(2), judecătorul de instrucţie stabileşte condamnatului un termen rezonabil, dar nu mai mare de 30 de zile, pentru înlăturarea neajunsurilor, iar în cazul în care condamnatul nu îndeplineşte în termen toate cerinţele din încheierea judecătorului de instrucţie, plângerea se consideră depusă la data prezentării iniţiale. ***În caz contrar, plângerea se declară inadmisibilă.***

În această operă, Colegiul penal reține că plângerea deținutului Popa Viorel odată ce nu cuprinde esența imperioasă a condițiilor stabilite de art.473^2 alin. (2) Cod de pr.penală, judecătorul de instrucție la o nouă rejudecare urmează *ab initio* să purceadă la examinarea admisibilității ei ca ulterior după îndeplinirea rigorilor procesuale instituite de lege procesuală să purceadă la examinare în fond a ei având posibilitatea de a admite sau respinge plângerii cu indicarea motivelor de rigoare în acest sens.

În consecutivitatea acestor idei, Colegiul penal constată în mod indubital faptul că, judecătorul de instrucție eronat a trecut în revistă incidența *fenomenului supraaglomerării*, or potrivit raportului administrației P-6 Soroca se constată că în cadrul perioadei executării pedepsei penale cuprinsă între *26.12.2022-24.10.2023* în instituția penitenciară vizată condamnatului Popa Viorel i-au fost asigurate condițiile minime necesare de detenție prevăzute la pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnat, *potrivit căror fiecare deţinut trebuie să fie asigurat cu spaţiu de cazare de cel puțin 4 m2 , care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*", prin urmare aserțiunile invocate la capitolul dat de către autorul plângerii nu-și regăsesc reflectare, ceia ce la o nouă rejudecare a cauzei toate aceste urmează a le fi oferită o nouă conotație juridică obiectivă dat fiind că în erorile date nu poate fi corectate de către instanţa de recurs în condițiile în care la această etapă de examinare a cauzei, instanța de recurs nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decât cea constatată de instanța ierarhic inferioară, aceasta fiind sarcina primordială a instanțelor de fond, în speță judecătorul care exercită atribuțiile judecătorului de instrucție.

Subsecvent, Colegiul penal la soluționarea recursului urmează a menționa că judecătorul de instrucție în mod superficial a făcut referire la cele indicate de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tramentului sau Pedepselor Inumane și Degrandante (CPT), or raportul (CPT) în urma vizitei din anul 2018 este deja ***desuet*** și nu corespunde realității, deoarece asupra penitenciarului P-6 Soroca sau efectuat schimbări (reparații curente pentru îmbunătățirea condițiilor) fapt ce la o nouă rejudecare urmează a fi verificat mai minuțios dacă într-adevăr condițiile materiale de detenție în care s-a deținut Popa Viorel sunt sau nu satisfăcătoare, depășesc sau nu pragul necesar de severitate titulat de art. 3 CEDO.

În cele din urmă, Colegiul penal în susținerea poziției sale în vederea casării soluției judiciare cu remiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată va trasa o altă obiecție asupra speței date, în condițiile în care că pe parcursul deţinerii sale în Penitenciarul nr. 6-Soroca, Popa Viorel nu a înaintat nici o plângere către administraţia penitenciarului în care s-a deţinut, cu referire la neconformitatea condiţiilor de detenţie, astfel toate aceste împrejurări trezesc unui observator obiectiv dubii asupra legalității verdictului judiciar contestat, fapt pentru ce recursul formulat de către administrația P-6 Soroca urmează a fi admis cu remiterea cauzei la o nouă rejudecare.

În atare împrejurări, reducerea condamnatului Popa Viorel a pedepsei închisorii cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, pentru perioada detenției în Penitenciarul nr. 6 Soroca, în situația în care, instanța nu și-a motivat efectiv soluția referitor la condițiile de detenție a acestuia, reieșind din datele raportului prezentat de administrația Penitenciarului nr. 6 Soroca, nu poate fi acceptată, impunându-se rejudecarea în fond a cauzei.

Or, soluția judecătorului de instrucție este defectuos motivată, constituind în mod evident temei pentru recurs prevăzut la art.444 alin.(1) pct.6) Cod de pr.penală, fapt pentru ce, chestiunea dată constituie temei de a remite cauza la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată, în vederea înlăturării neconcordanțelor menționate prin examinarea și aprecierea justă a aspectelor de fapt și de drept ale prezentei cauzei și emiterea în acest sens a unei hotărâri legale, întemeiate și motivată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Astfel, la o nouă examinare instanța de fond urmează să țină cont de cele enunțate mai sus și să emită o hotărâre legală, întemeiată și motivată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul întemeiat a argumentelor invocate în recursul formulat de către reprezentantul Penitenciarului nr. 6 Soroca, fapt pentru care îl va admite, casează hotărârea contestată cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod pr. penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Recursul directorului adjunct, comisar de justiție, din cadrul P-6 Soroca, Dumitru Porcescu declarat împotriva încheierii Judecătoriei Soroca sediul Central din 26 octombrie 2023 privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Popa Viorel împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se admite, cu casarea încheierii contestate și remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului **Ion Talpa**

Judecători: **Oxana Mironov**

Svetlana Șleahtițki